

”Vi har blivit informationsknarkare”

Varför lägger vi mer tid på att välja elleverantör än livspartner? Med den ögonöppnaren och en ny bok vill beslutsexperten **Ari Riabacke** få oss att börja fundera på hur vi faktiskt fattar beslut – och framför allt hur vi kan göra det bättre.

VARJE DAG fattar vi mellan 2 500 och 10 000 beslut.

– Och ofta tror vi att en teknisk lösning per automatik kan göra beslutsfattandet enklare för oss. Som ett nytt underlag, ännu en rapport eller en ny version av ett tekniskt system, när det i själva verket är människan som fattar beslutet, säger Ari Riabacke.

PROBLEMET, menar han, är att vi har blivit informationsknarkare. Favoritdrogen i svenska organisationer är excelark, men det går också bra med substitut:

– Vi kollar mejlen och Facebook hela tiden. När den där ettan dyker upp känns det magiskt. 24 procent av oss har uppdaterat vår status på toa. 31 procent kollar sin smartphone innan de går ur sängen. Känns det igen? Vi vill ha mer information, vad som helst, bara det är mer.

Följden blir att vi lagrar på oss mer information utan att anpassa eller alltid förstå hur vi tolkar den.

– Rädslan för att göra fel är större än ambitionen att göra rätt. Därför vill vi ha gjort allt som står i vår makt inför ett beslut, bland annat genom att se till att vi verkligen har ”all” information. Men det går ju inte. Det skulle vara som att smaka på 5 000 maträtter innan man bestämmer sig för vad man ska äta till lunch.

Ari Riabacke har doktorerat i risk- och beslutsanalys och är i dag en av

Skandinavien mest efterfrågade föreläsare. Han driver Riabacke & Co tillsammans med sin fru Mona, som även hon är doktor i risk- och beslutsanalys. I höst kommer deras bok *Beslutspyramiden* ut, en bok om hur vi kan bli bättre på beslut, både som individer och i organisationer och företag. Lösningen är att lära känna sig själv och sin organisation bättre och genomskåda strukturer i stil med ”så här har vi alltid gjort” eller ”så här vill andra nog att jag ska göra” och stötta upp med en öppen kultur med tydliga beslutsprocesser. Och låta människan ta plats. Ari målar upp två cirkeldiagram över det han kallar beslutsstödsparadoxen. Det ena visar investeringarna som görs: 90 procent i teknik, 10 procent i människan. Det andra visar vad som faktiskt styr beslutsfattandet, och där är pajbitarna omvända: 90 procent människa, 10 procent teknik.

DET KAN VARA svårt att ändra beteende eftersom det är enklare att fokusera på mer information eller nästa version av allehanda system.

Att lägga pengar på människor ses fortfarande som en kostnad, på teknik som en investering. CFO:n säger: ”Tänk om vi investerar i alla dessa människor och de lämnar företaget, vad händer då?”. VD:n borde säga: ”Tänk om vi inte investerar i alla dessa människor och de stannar kvar, vad händer då?” ■

”Rädslan för att göra fel är större än ambitionen att göra rätt. Därför vill vi ha gjort allt som står i vår makt inför ett beslut.”

SÅLLA BLAND INFORMATIONEN

- Utmana dig själv till kritiskt tänkande, samla information från olika källor, rådfråga olika personlighetstyper och försök komma åt den information som omedvetet sällas bort genom att strukturera upp ditt beslut. Att använda checklistor eller enkla processer är ett bra sätt att undvika att missa viktiga aspekter.
- Var uppmärksam på hur stereotyper och information som ligger nära till hands påverkar ditt sätt att bedöma sannolikheter. Dra nytta av hjärnans sätt att dra stora växlar på nyligen införskaffad information genom att ”prima” med rätt information för att öka prestationer.
- Var medveten om hur format och framställning av information, så kallad framing, påverkar hur den tas emot och påverkar människors beslutsfattande. Och sluta Powerpointbomba när du håller presentationer.

KÄLLA: BESLUTSPYRAMIDEN, A OCH M RIABACKE